

[Victor Gram.]

anstaltninger er imidlertid kun een side af det omfattende grønlandske problem. Boligspørgsmålet, sundhedsvæsenet og uddannelsen er andre og meget vigtige spørgsmål, som kræver en saglig forsvarlig løsning.

Jeg takker den højtærede statsminister for hans tilsagn om at ville søge bevillingsmyndighedernes støtte til en løsning af boligbyggeriet. Den nuværende meget lave boligstandard mange steder i Grønland er efter min mening i længden uforsvarlig. Den er tillige det dårligst mulige udgangspunkt for en kulturel højnelse af befolkningen. En fornuftig boligpolitik vil også kunne være et virksomt instrument i en stærkere centralisering af befolkningen i større samfund, som er en forudsætning for et stærkere udviklet erhvervsliv. Boligforholdene bærer iøvrigt også et betydeligt ansvar for den udbredte sygelighed, især tuberkulosen. Den ordning af sundhedsvæsenet i Grønland, som er foreslået, vil være et betydeligt fremskridt, ligesom anlæggelsen af et tuberkulosesanatorium og et kysthospital vil være virksomme foranstaltninger i sygdomsbekæmpelsen. Men først når boligproblemet er løst tilfredsstillende, har man tilvejebragt alle muligheder for at gøre det grønlandske folk til et sundt folk.

Da Knud Rasmussen for 25 år siden i rigsdagens fællessal holdt et foredrag om den 5. Thuleekspedition, omtalte han med stor beundring, hvad man på det skolemæssige område havde nået af resultater blandt eskimoerne i Alaska. Det amerikanske „Bureau of Education“ var præget af to ting, sagde han, dels var skolerne et centrum for al opdragelse, ikke blot den almindelige teoretiske undervisning, men også den mere praktiske opdragelse, dels var undervisningsproget engelsk. Amerikanerne underviste overhovedet ikke i eskimoisk. Motiveringen var den, at et naturfolk ingen udviklingsmuligheder havde, medmindre det trådte ud af sin sproglige isolering og fik muligheder for sprogligt at komme i direkte kontakt med kulturfolk. Jeg tror, det er rigtigt. Den erhvervmæssige uddannelse og kulturelle tilegnelse også for grønlænderne er i høj grad afhængig af evnen til at tale og læse et kultursprog. Den foreslåede nyordning af det grønlandske skolevæsen, både hvad rammer og indhold angår, tilsigter at give den grønlandske ungdom en tilfredsstillende skoleundervisning, herunder en effektiv danskundervisning, og må antages at være et særdeles betydningsfuldt bidrag til den sociale og

kulturelle højnelse af det grønlandske folk, som vi jo tilsigter.

Hvad endelig angår de politiske og administrative forhold, er der jo gennem de foreliggende lovforslag skabt de ønskelige muligheder for en mere hensigtsmæssig opbygning. Overfor den udvikling, som er i gang i Grønland, en udvikling, som må antages at blive betydeligt forstærket i de kommende år, vil det være nødvendigt, at administrationsapparatet gives den ønskelige handlekraft. Jeg har forstået det sådan, at når man ikke i lovforslaget har givet regler i overensstemmelse med kommissionens forslag om indførelse af en centralledelse i Grønland og dermed en mere hensigtsmæssig fordeling i de administrative forretninger vedrørende grønlandske forhold, skyldes det ikke afstanden fra kommissionens forslag, men derimod at man i overensstemmelse med sædvanlig fremgangsmåde ikke har fundet det hensigtsmæssigt at lovgive om de nærmere regler for administrationens tekniske opbygning. Mulighederne står altså åbne for en mere praktisk tilrettelægning af de administrative organer.

Hvad de politiske forhold angår, er der gennem bestemmelserne om landsrådet og kommunalbestyrelserne og de dem tillagte beføjelser givet det grønlandske folk et større politisk ansvar. De to landsråd samles i henhold til forslaget i eet med landshøvdingen som formand. Med den nye kommunalordning ophæves sysselrådsinstitutionen. Denne ophævelse tror jeg er heldig. Sysselrådenes faste indslag af danske tjenestemænd gav et indtryk af formynderskab, som ikke kunne undgå i længden at virke hemmende på grønlændernes politiske demokratiske udvikling. I den nye kommunalordning vil grønlænderne få et politisk, økonomisk og socialt ansvar, der yderligere vil virke modnende på dem i deres politiske udvikling.

Så langt som til at få politisk repræsentation i rigsdagen har grønlænderne ikke ønsket at gå endnu. Derimod har man ønsket en sådan mulighed forberedt gennem bestemmelser i grundloven i forbindelse med forfatningsrevisionen, hvilket statsministeren har givet tilsagn om at ville medvirke til. Derimod er der nu givet landsrådene adgang til at udpege to tilforordnede til rigsdagens Grønlandsudvalg.

Forslaget om de offentlige grønlandske kasser er direkte foranlediget af ændringerne i de politiske og administrative forhold. Fremtidig bliver der ikke behov for sysselskasserne, således at der tilbage bliver